

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

06 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Ion Guzun, Victor Boico,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, declarat de avocata Aurelia Mîrzîncu, în numele inculpatului

Mititelu Valeriu XXXXXX

	<i>Termenul de examinare,</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>06.11.2020 – 17.03.2021,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>08.04.2021 – 30.06.2021,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>06.09.2021 – 06.10.2021.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 17 martie 2021, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Mititelu Valeriu a fost condamnat în baza art. 264¹ alin. (4) Cod penal la 140 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

Cererea procurorului privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 1078 lei a fost respinsă, ca nefondată, acestea fiind trecute în contul statului.

2. Instanța de fond a constatat că la 01 august 2020, aproximativ orele 20.25, inculpatul Mititelu V., în timp ce se deplasa la volanul automobilului „Volkswagen Golf”, n.î. XXXXXX, pe o stradă din XXXXXX, XXXXXX, a fost stopat de către angajații INSP al MAI, fiind suspectat de consum de alcool. Fiindu-i propus să treacă testarea alcoolică cu aparatul „Drager” și deplasarea la Spitalul raional Ungheni pentru a trece examenul medical și colectarea probelor biologice în vederea stabilirii gradului de ebrietate și a naturii acesteia, Mititelu V. a refuzat să treacă testarea

alcoolscoptică și să efectueze examenul medical cu toate că a fost avertizat de răspunderea penală care o poartă pentru un asemenea refuz. Conform răspunsului Secției înmatriculare a mijloacelor de transport și calificare a conducătorilor auto din 11.08.2020, lui Mititelu V. nu i s-a eliberat permis de conducere. Astfel, Mititelu V. a încălcat cerințele Regulamentului circulației rutiere aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 357 din 13.05.2009, prevăzute de pct. 10.2 care indică că persoana care conduce un autovehicul trebuie să posede și, la cererea lucrătorului de poliție, trebuie să înmâneze permisul de conducere perfectat pe numele său valabil pentru categoria sau subcategoria din care face parte autovehiculul și pct. 11 lit. j) care prevede că conducătorul de vehicul este obligat să se supună, la solicitarea polițistului, procedurii de testare a aerului expirat sau, după caz, examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei, consumului de droguri ori de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut în totalitate faptele indicate în rechizitoriu, solicitând examinarea cauzei în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală.

Dat fiind că în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale a fost dovedită vinovăția inculpatului, instanța i-a încadrat acțiunile pe art. 264¹ alin. (4) Cod penal, ca conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, care nu deține permis de conducere.

Totodată, instanța a statuat că, potrivit art. 229 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

Or, expresia „poate fi obligat” din dispoziția art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală nu echivalează cu expresia „este obligat” la plata cheltuielilor judiciare.

Astfel, ținând cont de faptul că aceste cheltuieli au fost suportate pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară psihiatrico-legală din 14.10.2020 în privința inculpatului, precum și de starea materială precară a acestuia, cheltuielile judiciare în sumă de 1078 lei urmează a fi trecute în contul statului.

3. Procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Maxim Ciugureanu, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încasate cheltuielile judiciare din contul inculpatului.

Apelantul a invocat că art. 229 alin. (1), (3) Cod de procedură penală prevede că cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Prima instanță în mod eronat a eliberat inculpatul de achitarea cheltuielilor judiciare, or, în cadrul examinării cauzei nu s-a constatat că achitarea acestor cheltuieli ar influența asupra situației sale materiale, iar alegația instanței că starea materială a lui Mititelu V. este precară și cheltuielile judiciare urmează a fi trecute în

contul statului, nu este susținută prin careva probe care să demonstreze aceste circumstanțe.

Faptul că statul avansează cheltuielile generate de un proces, nicidecum nu înseamnă că acestea urmează a fi trecute în contul statului, or, sunt anumite cazuri prevăzute de lege, pe care în cazul de față instanța nu le-a constatat și urma să dispună încasarea lor de la inculpat.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

De la Mititelu Valeriu s-au încasat în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 1078 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a reținut că potrivit art. 229 alin. (1), (2) Cod procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare.

Astfel, la examinarea cauzei au fost suportate cheltuieli judiciare în sumă de 1078 lei, pentru efectuarea expertizei judiciare psihiatrice nr. 202037A0247 din 14.10.2020.

Efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală este provocată de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o. Ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind vinovăția sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat. Obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală, întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor, producerea unor cheltuieli, de asemenea, obligația de a suporta cheltuielile judiciare este integrală, incluzând toate cheltuielile necesare pentru pronunțarea unei hotărâri de condamnare de către prima instanță.

Curtea Europeană statuează că art. 6 alin. 1 din CEDO garantează fiecărei persoane dreptul ca o instanță să îi determine drepturile și obligațiile civile. Cheltuielile generate de un proces sunt avansate, în primul rând, de stat, care se angajează să garanteze justițiabililor dreptul de acces la o instanță independentă, imparțială și care să analizeze pretențiile justițiabililor într-un termen rezonabil.

Gratuitatea justiției reprezintă „complementul natural” al egalității părților în proces, înfăptuirea serviciului public al justiției implică unele cheltuieli pe care o parte sau părțile le avansează în cursul desfășurării procesului.

Deci, faptul că statul avansează cheltuielile generate de un proces, nicidecum nu înseamnă că cheltuielile judiciare urmează a fi trecute în contul statului, or, sunt anumite cazuri prevăzute de lege, pe care în speță instanța nu le-a constatat și urma să dispună încasarea lor de la condamnat.

5. Avocata Aurelia Mîrzîncu a declarat recurs ordinar, solicitând casarea acestei decizii în partea încasării cheltuielilor judiciare de la inculpat în contul statului și menținerea sentinței instanței de fond.

Apelanta a invocat că potrivit art. 6 § 2 al CEDO, sarcina probațiunii este pusă pe seama organului de urmărire penală, persoana acuzată de un delict beneficiind de prezumția nevinovăției - principiu stipulat în art. 8 Cod de procedură penală.

Astfel, este obligația pozitivă a statului de a colecta probele necesare în vederea constatării faptei penale, identificării făptuitorului și, implicit, asumarea cheltuielilor aferente.

Ori, inculpatul nu a solicitat personal numirea și efectuarea expertizei medico-legale, aceasta fiind solicitată de organul de urmărire penală în vederea administrării probelor, astfel că cheltuielile de efectuare a expertizei urmează să fie achitate din bugetul de stat, în corespundere cu art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală.

Totodată, prima instanță a respectat întocmai principiile de bază care reglementează desfășurarea unui proces penal echitabil, legal dispunând respingerea cererii procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite (*pct. 5. din decizie*), se atestă că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârii atacate, inclusiv cele reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, relevă în mod concludent că instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind soluția încasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatului în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală.

Ori, conform art. 227 alin. (2) pct. 5) și alin. (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală și se plătesc din sumele alocate de stat, dacă legea nu prevede altă modalitate.

În același timp, potrivit art. 385 alin. (1) pct. 14) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată este obligată să soluționeze cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare.

Conform art. 229 alin. (1) - (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lui.

Astfel, instanța de apel just, argumentat și în limitele competenței legale, prevăzute de normele enunțate supra, a statuat că, în speță, cheltuielile judiciare urmează a fi recuperate de la inculpat, având în vedere că statul a fost pus în situația de a suporta cheltuieli pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, corect ținând cont de particularitățile cazului dat, cheltuielile încasate neconstituind sumele plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, nefiind constatat că plata lor poate influența substanțial situația materială a persoanelor care, eventual, se află la întreținerea inculpatului.

Pe lângă aceasta, recursul ordinar, potrivit argumentelor invocate și reproduse în pct. 5. din prezenta decizie, este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de apel a apreciat circumstanțele cauzei în latura cheltuielilor judiciare.

Însă, pornind de la relevanțele art. 229 alin. (1) și (3), 27, 101 alin. (2) și (3), 414 alin. (1) și (2) a Codului de procedură penală, instanța de judecată *poate* obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, instanța *poate* elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, activitatea instanței de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea circumstanțelor cauzei în aspectul cheltuielilor judiciare în alt sens decât cel pe care îl propune apărarea este o competență și prerogativă legală a acestei instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea acestei chestiuni în recursul ordinar, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor pricinii care au fost puse la baza hotărârii judiciare, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița versus Moldova*).

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurentă, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Astfel, odată ce este vădit neîntemeiat, recursul de pe rol urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal,

d e c i d e:

Inadmisibilitatea recursului ordinar, declarat de avocata Aurelia Mîrzîncu, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în privința inculpatului Mititelu Valeriu XXXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, fiind pronunțată integral la 15 octombrie 2021.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Victor Boico